

Така ситуація склалася у зв'язку з тим, що Концепція роздержавлення і приватизації підприємств, землі та житлового фонду, яка була схвалена парламентською постановою від 31 жовтня 1991 року, не враховувала особливостей землі як природного ресурсу, засобу виробництва, просторового базису та екологічної цінності для людини і суспільства. Земля була прирівняна до звичайних видів майна і товарно-матеріальних цінностей, до яких можна ставитися без урахування особливих властивостей, ознак і функцій, об'єктивно властивих земельним ресурсам. Тому сучасна оцінка розпочатої земельної реформи без будь-якої підготовки до неї, має негативні наслідки з перспективами їх загострення у майбутньому.

Сидор В. Д.

Національний університет «Одеська юридична академія», професор кафедри аграрного, земельного та екологічного права, доктор юридичних наук

ІНКОРПОРАЦІЯ ТА КОНСОЛІДАЦІЯ ЗЕМЕЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

З метою більшої доступності й належної реалізації нормативно-правових актів стан сучасного земельного законодавства України доцільно розглядати крізь призму його системності. Сьогодні необхідно активно здійснювати технічну обробку земельного законодавства, усувати наявні суперечності і дублювання для того, щоб забезпечити його стабільність, а також ефективну реалізацію нормативних приписів. Склалися об'єктивні передумови для активного використання такої форми систематизації, як інкорпорація, яка не вносить змін у зміст нормативно-правових актів, а обмежується лише зовнішньою обробкою нормативного матеріалу. Інкорпорація спрямована на впорядкування нормативно-правових актів шляхом їх зовнішнього опрацювання і систематизованого (у хронологічному, предметному або іншому порядку) об'єднання в єдиному збірнику. На стадії хронологічної та систематичної інкорпорації виявляється вся сукупність нормативно-правових актів земельного законодавства. Інкорпорація законодавства забезпечує зручність користування нормативно-правовими актами, сприяє ліквідації прогалин і суперечностей, дає змогу усунути необґрунтовані посилання на наявність або відсутність певних правових приписів.

Якісна інкорпорація може стати основною для прийняття рішення про доцільність використання на подальших етапах систематизації інших форм упорядкування земельного законодавства. Інкорпорація сприяє найбільш ефективному використанню способів і прийомів законодавчої техніки при складанні тексту кодексу; дає змогу уникнути потрапляння в текст норм тимчасового, оперативного характеру, сприяє врахуванню всіх бланкетних норм. Одним із перспективних напрямів удосконалення земельного законодавства можна розглядати систематизацію його поня-

тійного матеріалу. У даний час цей напрям є досить актуальним у зв'язку з введенням до земельного законодавства великої кількості нових понять і їх визначень. Ефективною вважаємо існуючу традицію розміщувати в законах спеціальні статті, що містять роз'яснення понять (термінів), які використовуються в даному конкретному акті. Сучасне земельне законодавство складається з великої кількості мінливих нормативно-правових актів. Тому особливої уваги потребує інкорпорація земельно-правових дефініцій, що являють собою найбільш стабільну складову законодавчого матеріалу. Систематизація понятійного матеріалу, що використовуються в законодавстві, є найбільш актуальною і реально здійсненою.

Формування системи термінів і понять, закріплених у земельному законодавстві, надзвичайно важливе, оскільки непоодинокими є випадки різного формулювання одних і тих самих термінів у різних нормативно-правових актах, крім того, поняття, що вживаються в законах, не завжди правильно деталізуються в підзаконних нормативно-правових актах. Інкорпорація дефініцій дасть можливість виявити суперечливість і неоднозначне тлумачення нормативно закріплених понять, виявити найбільш правильні терміни, сприятиме їх коригуванню в процесі законотворчої діяльності, усунути дублюючі дефініції.

З 1990-х років в Україні не було проведено офіційної інкорпорації нормативно-правових актів земельного законодавства, незважаючи на їх значну кількість. Інкорпорація земельного законодавства, яка проводилась вченими-правниками, не охоплює всього масиву нормативно-правових актів, тобто є частковою, а нормативно-правові акти розміщені на основі переважно хронологічного підходу до інкорпорації. На її думку, проведення генеральної інкорпорації земельного законодавства в електронному вигляді із наступним підтриманням в актуальному стані є необхідною передумовою подальшої кодифікації земельного законодавства, тому що дає змогу виявити колізії та прогалини правового регулювання, випадки дублювання нормативно-правових приписів та застарілі норми, оцінити ефективність дії окремих інститутів земельного законодавства.

Після проведення інкорпорації потрібно здійснити систематичне групування текстів нормативно-правових актів та їх аналіз. Тут може бути ефективно використано такий спосіб поліпшення стану нормативної бази, як консолідація. Консолідація земельного законодавства являє собою форму систематизації законодавства, яка полягає в ліквідації множинності та неузгодженості близьких за змістом нормативно-правових актів шляхом укрупнення їх, об'єднання в один без внесення змін у їх зміст або внесення незначних змін. Систематизація законодавства передбачає, також інституціалізацію, тобто таку консолідацію законодавчого матеріалу, яка спрямована на формування окремих правових інститутів або їх упорядкування без прийняття відповідного кодексу.

У літературі висловлюються різні думки щодо консолідації земельного законодавства. З урахуванням комплексного характеру земельного законодавства та сучасного рівня його систематизації, проведення консолідації є недоцільним. На нашу думку, за допомогою цього способу систематизації можуть бути усунені випадки надмірної деталізації предмета регулювання і, відповідно, скорочена кількість чинних нормативно-правових актів земельного законодавства.

Зуєв В. А.

*Академія митної служби України,
завідуючий кафедрою цивільно-правових дисциплін,
кандидат юридичних наук, доцент*

ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ПОДАТКУ В СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ

Ефективне вирішення екологічних проблем не може бути досягнуто без комплексного та гармонійного застосування адміністративних, соціальних, економічних заходів. Усвідомлення цього стало причиною включення до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» розділу Х – «Економічний механізм забезпечення охорони навколишнього природного середовища». Зокрема, ст. 41 цього закону закріплено, що: «Економічні заходи забезпечення охорони навколишнього природного середовища передбачають: а) взаємозв'язок усієї управлінської, науково-технічної та господарської діяльності підприємств, установ та організацій з раціональним використанням природних ресурсів та ефективністю заходів по охороні навколишнього природного середовища на основі економічних важелів; б) визначення джерел фінансування заходів щодо охорони навколишнього природного середовища; в) встановлення лімітів використання природних ресурсів, скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище та на утворення і розміщення відходів; г) встановлення ставок екологічного податку; д) надання підприємствам, установам і організаціям, а також громадянам податкових, кредитних та інших пільг при впровадженні ними маловідхідних, енерго- і ресурсозберігаючих технологій та нетрадиційних видів енергії, здійсненні інших ефективних заходів щодо охорони навколишнього природного середовища; е) відшкодування в установленому порядку збитків, завданих порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища».

Подібні ж положення містяться й у Законі України «Про відходи» розділ VII якого має назву «Економічне забезпечення заходів щодо утилізації відходів і зменшення обсягів їх утворення». Ст. 38 цього ж закону передбачено, що «Організаційно-економічні заходи щодо забезпечення утилізації відходів і зменшення обсягів їх утворення передбачають: а)